

un mašīnu svētais burbulis

ĢIRTA GERTSONA FOTO

<< Pilsētplānotājs Viesturs Celmiņš uzsver, ka uz šo mērķi vajadzētu iet nevis tāpēc, ka Eiropa liek un piešķir līdzekļus, bet gan tāpēc, ka tā radīsies patīkamāka dzīves vide. Vai liepājnieki aptver šo ideju, virsuzdevumu? "Iedomājami, ja uz daudzdzīvokļu māju jumtiem būtu solārie paneļi? Tad cilvēks gandrīz par brīvu varētu lietot savu elektroautomobili, nemaksājot par degvielu. Tagad zinām, ka ilgākos pārbraucienos īsti nevar tādu lietot," atbild G. Anšņš. "Taču es esmu lepnis par liepājniekiem, kuri enerģētikas jautājumus uzsver ļoti nopietni. Esam nosiltinājuši visvairāk ēku visā valstī. Liepājnieki ir pieraduši pie tā, ko nozīmē dzīvot nedaudz citādi."

Ko vēl darīsim ceļā uz mēr-

ķi? "Mūsu pirmais uzdevums ir izstrādāt ļoti rūpīgu rīcības plānu, kā mēs to sasniegsim," saka G. Anšņš. Pašvaldībā ir radīta jauna štata vieta – projektu vadītājs klimata pārmaiņu un energoefektivitātes jautājumos, šos pienākumus veic Kārlis Beihmanis, kurš koordinē procesu, apmeklē seminārus, tiekas ar sadarbības partneriem, lai saprastu, kāda ir pieredze citur. "Esam inovāciju izpētes fāzē. Testējam inovatīvus produktus, kāds ir, piemēram, vievais luksofors. Tas nav stāsts tikai par drošību, bet arī par nebijušu produktu iedzīvināšanu pilsētas vidē. Pakāpeniski nomainītais apgaismojums dod pietiekami lielu ietaupījumu pilsētas budžetā. Jo vairāk ietaupīsim, jo vairāk varēsim investēt citās nozarēs," norāda pašvaldības vadītājs.

Pilsētām jārada iespējas, kā labāk sasniegt iedzīvotājus, pauž K. Beihmanis. "Ja esi ļoti tālu no cilvēka, tas palēnina procesu. Liepāja mēģina atrast veidus, kā cilvēkus iesaistīt. Tie ir plānošanas procesi, tāpat ļoti labs veids izteikties ir mobilā lietotne "Liepājas pilsēta". Tā ļauj nepaturēt sakāmo pie sevis, kā arī nav vajadzības iet oficiālo ceļu, kad atbildi saņemsi pēc mēneša." Viņaprāt, lietotne parādot, ka Liepājā cilvēki jau domā citā līmenī un nav vairs jārunā par tām problēmām, kas bija aktuālas agrāk. Ja pirms gadiem svarīgi bija siltināt mājas, labiekārtot pagalmus un šķīrot gružus, tad tagad iedzīvotāji runā par to, kā varētu izmantot atjaunojamās enerģijas avotus un rīkot kopīgus pasākumus.

Piemērs un pretējais viedoklis

Pārmaiņas tikai daļēji ir pilsētas pusē, otra puse ir iedzīvotāji, pārliecināts ir V. Celmiņš. "Ja mēs runājam par zaļo kursu, tad 30 procenti transformāciju nāks no publiskā sektora, 70 – no privātā.

Kur tie ir? Iedzīvotāju iesaiste vārda labākajā nozīmē ir absolūti kritiska. Vārds "kopiena" jau robežojas ar lamuvārdu, bet bez tās mēs nonāksim nevis pie klimatneitralitātes, bet absolūti bezcerīgām pilsētām," viņš atzīmē. Sabiedrībā jebkuras pārmaiņas nāk no desmit procentiem cilvēku, to apliecina sociologi. "Nevaram gaidīt no visas sabiedrības, lai tā būtu par progresu. Mums ir vajadzīga vadība, kurai iedzīvotāji seko līdzī," uzsver pilsētplānotājs. Viņaprāt, katrai pilsētai normālā sarunu valodā, nevis gariem, iespaidīgiem teikumiem, būtu jāpasaka, ko nozīmē klimatneitralitāte, ko un kāpēc mēs darām.

Obligāts priekšnosacījums, lai kaut kur virzītos, – uz diskusijām jāaicina tie iedzīvotāji, kuriem ir pretējs viedoklis, atzīmē M. Rošā. "Pašvaldībai ir ļoti svarīga loma – stiprināt sadarbību un motivēt uzņēmumus, aicināt domāt, rādot savu piemēru virzībā uz klimatneitralitāti. Jautāt Liepājas uzņēmumiem, nevalstiskajām organizācijām, kādas ir jūsu vajadzības?" viņa saka. Liepāja šobrīd spēj piedāvāt to, kas svarīgs jaunajiem investoriem, uzskata Ekonomikas ministrijas Atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes departamenta direktore Aija Timofejeva.

Kāda varētu būt Liepāja 2030. gadā? "Mēs esam valsts politikas ķīlnieki," vērtē G. Anšņš. "Mēs nevaram izdarīt neko, lai dotētu iedzīvotājiem elektrotransportu. Ja gribam samazināt CO₂ izmešus, varam, protams, cīnīties ar katru skursteni pilsētā. Taču transports ir viena no būtiskajām prioritātēm, līdzīgi arī energokopienas. Tur ir iespējas katram no mums ietaupīt naudu, bet likumdevējs nav to izdarījis. Visi saka – gribam būt zaļāki, gribam dzīvot tīrākā vidē, bet tad sākas jautājumi, cik zaļš ir zaļš? Atomenerģija ir vai nav zaļa? Tās lietas ir būtiski izrunāt."

EKSPERTS

Ieguldījumiem jāatbilst mūsu iespējām

Raimonds Čudars, klimata un enerģētikas ministrs

Ne tikai Liepājā, bet Latvijā kopumā izaicinājumi saistīti ar transporta sistēmas zaļināšanu, lauksaimniecību un enerģētiku, tai skaitā māju siltināšanu. Liepājā ir pavisam skaidra vīzija un plāni, tie ir ambiciozi un rada pozitīvu iespaidu uz visas valsts siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšanu. Liepāja domā par to, kā pilsētas mežu teritoriju iekļaut kopējā SEG emisiju samazināšanas plānā, definējot to kā CO₂ piesaisti, kas ir jauna pieeja.

Transporta joma ir ļoti izaicinoša, ņemot vērā, ka esam valsts ar lielu relatīvi veca transporta apjomu. Atbilde ir sabiedriskais transports un, lai kā mums nepatīktu, privātā transporta lietošana. Latvijā trīs tūkstoši elektroautomobiļu ir iegādāti ar valsts atbalstu, bet tie diemžēl nav pietiekami risinājumi, lai mērķus sasniegtu. Mums godīgi jāpasaka, ka finansējums nevar būt tik liels, lai ļoti strauji nomainītu veco autotransportu ar subsīdiju māsaimniecībām. Nevaram prasīt, lai iedzīvotāji izdod daudz vairāk naudas par produktu, kas labāks no klimat-

neitralitātes viedokļa.

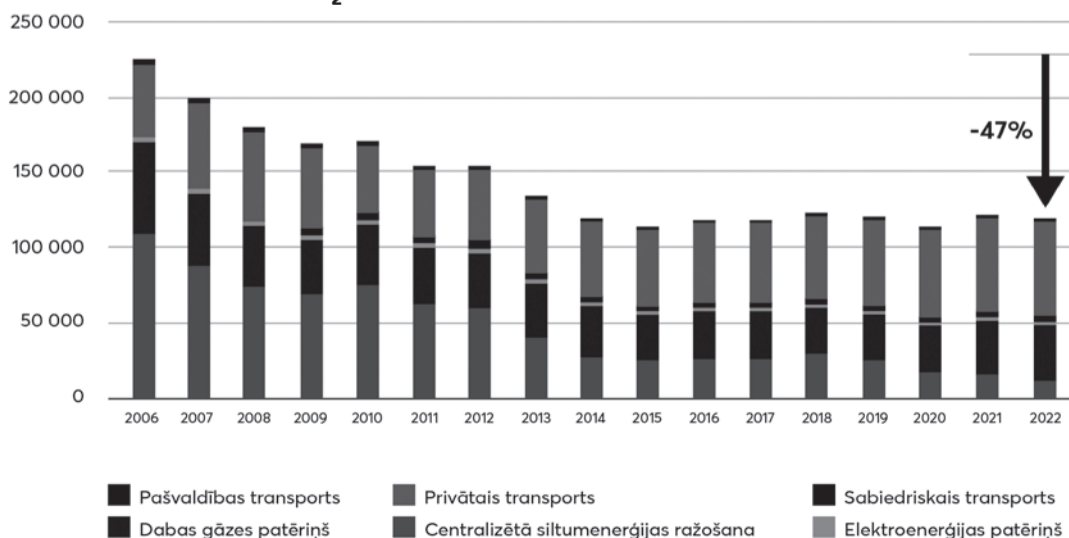
Ko darīt? Mums ir pamatotas cerības uz tirgus atbildi – uz elektroautomobiļu ražošanas apjomiem un cenu piedāvājuma paplašināšanu, kas ļautu ģimenei uzreiz izšķirties par klimatneitrāla transportlīdzekļa veidu.

Jau iepriekš valstī bija programma uzlādes staciju tīkla izveidei, arī privātais sektors ir ļoti aktīvs un attīsta pakalpojumus. Problēma uzlādēt automobiļus pie daudzdzīvokļu namiem ir daudz sarežģītāka saistībā ar tīklu kapacitātes iespējām. Nepieciešamas lielākas investīcijas, lai nodrošinātu lielāku jaudu vietās, kur tās šobrīd nepietiek, kompleksā ar mikrorajonu attīstību un sadales tīklu uzņēmuma spēju sniegt uz to atbildi.

Enerģokopienas pašlaik ir vispārīgi neregulētas likumā, ir runa par detalizētu regulējumu šī gada laikā. Kopienas ir iespējamā, un pašvaldībās gan iestādes, gan kapitālsabiedrības var veidot kopēju patēriņu un arī elektroenerģijas ražošanas bāzi, balstītu uz atjaunīgajiem resursiem. Ļoti lielu efektu dod centralizētās siltumapgādes paplašināšana. Jebkurš, kas vairs pats nekurina ar malku vai gāzi, ir ļoti būtisks kopējai bilancei.

Izmaiņas sabiedrībā ir neizbēgamā, bet ir ļoti svarīgi, lai ieguldījumi atbilstu mūsu iespējām. Manuprāt, nedrīkstam pazaudēt mēra izjūtu, mums jāapzinās, ka nevar prasīt no māsaimniecībām atbildēt uz klimatneitralitātes izaicinājumiem, būtiski iedragājot savu labklājību un ģimenes finansiālo stāvokli. Visus soļus ir svarīgi definēt, pamatot un tad pildīt saskaņā ar mūsu sociālekonomisko situāciju.

CO₂ EMISIJAS LIEPĀJĀ, T/GADĀ

UZZIŅAI

Liepāja kā piemērs klimatneitralitātes sasniegšanai

- Enerģopārvaldības sistēma
- Online monitoringa sistēma;
- Māju atjaunošana;
- Pašvaldības atbalsta programmas;
- Viedie risinājumi, satiksmes organizēšana;
- Industriālo parku attīstība;
- Labas pārvaldības principi, klientu apkalpošana, e-pakalpojumi;
- Mobilā aplikācija.

AVOTS: LIEPĀJAS PAŠVALDĪBA